

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU V OHIJU

★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODOLNI DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), FEBRUARY 8, 1949

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
OF OHIO

★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXII. — LETO XXXII.

STEVILKA (NUMBER) 27

KARDINAL MINDSZENTY OBDOJEN V DOSMRTNO JEČO

Domače vesti

Iz bolnišnice

Iz St. Luke's bolnišnice se je včeraj vrnila na svoj dom Edith Ansbery, 499 E. 149 St. Za prevoz je preskrbela ambulanca Mary A. Svetek.

Redna seja

Jutri zvečer ob 7.30 uri se vrši redna mesečna seja društva Sv. Ane, št. 4 SDZ v navadnih prostorih Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. Po seji se bo vršila domača zabava in članice so prošene, da se udeležijo v polnem številu.

Seja Čitalnice

Članstvo Čitalnice Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. je prošeno, da se gotovo udeležijo seje v sredo zvečer ob 7.30 uri. Nadzorni odbor je prošeno, da pride malo prej, da pregleda račune o zadnji plesni prireditvi.

Nesreča na ledu

Dne 29. januarja je ponesreči padla na ledeni ulici Mrs. Hočevar, po domače Anžičkova Minka, žena dobro poznane Adolfa Hočevarja v St. Catherine's, Ont., Canada. Pri padcu si je zlomila desno roko za pestjo. Nahaja se pod zdravniško oskrbo na svojem domu. Želimo ji skorajšnjo okrevanje!

Slike v knjižnici

V Norwood podružnici javne knjižnice na 6405 Superior Ave. se bo kazalo v četrtek zvečer zelo zanimive filme. Pričetek bo ob 7.30 uri in vstopnina bo prosta. Otroci bodo dobili vstop v spremstvu staršev.

Velika razprodaja obuvala

V poznani trgovini s finim obuvalom za vso družino, katero vodi Mr. Louis Majer na 6408-10 St. Clair Ave. se bo pričela v četrtek velika 10-dnevna razprodaja. To je prva velika razprodaja v tej trgovini v zadnjih desetih letih in dobilo se bo najboljše, trpežno obuvalo znanih izdelkov za moške, ženske in otroke. Prav boste stori, da se poslužite prilike in obiščete to razprodajo, na kateri boste dobili prvotno blago obnem pa si prihranili denar.

Novi grobovi

THERESA KOCJANČIČ

Danes jutraj ob 4. uri je preminila Mrs. Theresa Kocjančič, stanujoča na 165 E. 212 St. Prejeto je družina dolgo let živela na E. 66 St. Pogreb oskrbuje Jos. Zele in sinovi pogrebni zavod, 6502 St. Clair Ave. Podrobnosti bomo poročali jutri.

ANDREJ BAJT

Danes zgodaj jutraj je preminil na svojem domu Andrej Bajt, star 82 let, stanujoč na 5604 Carry Ave. Pogreb oskrbuje Grdinov pogrebni zavod. Podrobnosti bomo poročali jutri.

Sovjeti komentirajo mirovne predloge premierja Stalina

V Franciji verujejo, da bodo mirovne ponudbe ojačile pozicijo komunistov

LONDON, 7. feb.—Moskovski radio je snoči v posebni oddaji objavil komunikacije Političnega biroa Vsevezne sovjetske komunistične (boljševiške) stranke, ki se nanaša na predloge za mirovna pogajanja med sovjetskim premierjem Stalinom in ameriškim predsednikom Trumanom.

Po mnenju Političnega biroa so Stalinovi predlogi bili novi izraz mirovnih želj "velike socialistične dežele." Komuniquej pravi, da so Stalinove izjave nadaljni dokaz, da je Sovjetska zveza pripravljena na diskusije o mednarodnih problemih, da bi se zagotovilo trajni mir, ki bi slonel na spoštovanju nacionalne neodvisnosti vseh držav.

"Velika bo odgovornost ameriških voditeljev v očeh ljudstev, če bodo odklonili te priporočljive in zaželjive pogovore, ker bi mogoče bili v napotju njihovim načrtom, katere bi se moralo razkrinkati z vedno več očitnostjo," je rečeno v komunikaciji.

Napad na Atlantsko vojaško zvezo

Politični biro je napadel tudi predlagano Atlantsko vojaško zvezo. O sovjetski noti Norveški pravi biro, da je Sovjetska zveza pokazala priprave na miru na svetu, da je "Atlantska zveza orožje za vojne priprave proti deželam socializma in ljudskih demokracij." Dalje, da predlagani Atlantski pakt, ki so ga ustvarili "anglo-ameriški imperialisti pod okriljem Zedinjenih držav, stremi za svetovnim gospodstvom" in da te skupine držav "pripravljajo vojno, sledijo politiki zatiranja delavskega gibanja in osvobodilnih gibanj kolonialnih ljudstev."

Stališče Zed. držav je neprijetno za Francijo

PARIZ, 7. feb.—Čeprav je francosko zunanje ministrstvo uradno zanikalo poročila, da namerava francoska vlada pritiskati za pogajanja s Sovjetsko zvezo, predno bi bila ustanovljena Severno-atlantska zveza, pa še vedno krožijo poročila, da bo prišlo do novega sestanka zunanjih ministrov štirih velikih sil. Ta poročila delno slonijo na ameriški izjavi, da takšna konferenca ni izključena, deloma pa tudi na dejstvih, da francoski socialisti baje pritiskajo na vlado, naj nekaž ukrene, da bi zabilasla slabi vtis ameriških kolonialnih komentarjev na mirovne ponudbe sovjetskega premierja Stalina.

Socialisti se bojijo, da bodo francoski komunisti za prihodnje občinske volitve v marcu izkoristili položaj, ker se lahko opirajo na dejstvo, da je Sovjetska zveza predlagala mirovna pogajanja, da pa je bila zavržena. Tako tolnačijo neprijetni odmevi ameriških komentarjev tudi nekateri konservativni krogi, ki verujejo, da so Stalinove izjave bile med francoskim ljudstvom sprejete s precejšnjim odobravanjem.

Uspehi Jugoslavije v poljedelstvu

Kmečka produkcija je dosegla predvojno raven

BEOGRAD, 6. feb.—Po vrednosti in obsegu, je jugoslovanska produkcija dosegla predvojno raven.

Poročilo o stanju v poljedelstvu je bilo objavljeno ob priliki drugega plenarnega zasedanja Centralnega komiteja jugoslovanske Komunistične stranke. Soglasno s poročili in razmotirvanji Centralnega komiteja pa bodo odobreni nadaljni važni sklepi, da bi se razširilo število združnih farm. Poleg tega bodo resno kaznovani neodvisni kmetje, ki ne bodo izpolnili produkcijske kvote, katere jim bodo določene.

Cilj Centralnega komiteja je, da se ohrani ravnovesje med socializacijo poljedelstva in socializacijo industrije. Centralni komitej je prišel do zaključka, da je socializacija poljedelstva ostala daleč zadaj v primeri z razvojem socialistične industrije. Toda kljub temu pa je lani bilo obdelane več zemlje, kot pa povprečno v katerem koli od desetih zadnjih predvojnih let.

Komitej je izrazil nezadovoljstvo s sedanjimi uspehi in bo podvzel mere za bolj hitro razširjenje združnih farm, ki bodo podobne kolektivom. Priznava je bilo tudi dejstvo, da država ni premagala ovire pri oskrbi mestnega in industrijskega prebivalstva, čeprav je poljedelska produkcija dosegla predvojno raven. Komitej pripisuje te težave naraščanju mestnega prebivalstva, nesodelovanju neodvisnih kmetov, ki nečejo prodajati svojih zaloz z izjemo po spekulacijskih cenah in končno kmetijstvu v malem obsegu.

Komitej je posebno poudaril svarilo maršala Tita hrvaškim komunistom, da se nove kmetijske zadrage ne sme ustvarjati potom sile, pač pa da morajo kmetje prostovoljno pristopiti.

LEVIČARSKA STRANKA PREPOVEDANA V IRANU

TEHERAN, 7. feb.—Iranska vlada je včeraj prepovedala levičarsko Tudeh stranko in vrgla v zapor 14 voditeljev stranke, ki so bili za sodelovanje s Sovjetsko zvezo.

Do pogona proti stranki je prišlo po neuspelem atentatu na iranskega vladarja Mohameda Riza Pahlevi. Takoj po atentatu je bil v Teheranu proglašen preki sođ in upostavljena vojaška diktatura.

DRUŠTVO "NAPREJ" ŠT. 5 SNPJ ODOBRILO \$500 ZA ZDRAVILA

Privatno smo obveščeni, da je društvo "Naprej" št. 5 SNPJ na svoji redni seji v nedeljo odobrilo \$500 za streptomycin, ki je tako nujno potreben v Sloveniji.

To je že četrti večji prispevek v zvezi z novo človekoljubno kampanjo SANSa. Članom tega zavednega in naprednega društva gre vse priznanje, ker so se tako velikodušno odzvali in dali vzgled drugim podporim društvom in organizacijam.

Isto nedeljo je tudi društvo "Vodnikov Venec" št. 147 SNPJ imelo svojo redno sejo in odobrilo iz blagajne \$75 za iste namene—za streptomycin. Poleg tega sta dva člana, Frank Mramor in Anton Petrič (v spomin za pokojnim Matijom Hiti), prispevala vsak po \$5, tako da skupna vsota znaša \$85.

Norveška žrtev dveh blokov

WASHINGTON, 8. jan.—Norveški zunanji minister, ki je včeraj prišel v Zedinjene države, se je danes sestal z državnim tajnikom Dean Achesonom.

Norveška je zadnje čase postala važna dežela v spopadu dveh velikih sil — Zedinjenih držav in Sovjetske zveze. Zedinjene države so vse tri skandinavske dežele, Norveško, Dansko in Švedsko, snubile v "Severno-atlantsko vojaško zvezo." Toda poskus se ni obnesel, ker je Švedska rajši nevtralna. Sedaj pa je glavna tarča Norveška, na katero pritiskajo tako Zedinjene države kot Sovjetska zveza.

Pričakuje se, da bo Acheson skušal vplivati na norveškega zunanjega ministra Halvarda Langea, naj svojo deželo spravi v Severno-atlantsko zvezo, ki je šele v povojih. Toda z druge strani je sovjetska vlada nenaodoma ponudila Norveški ne-napadalni pakt.

Baje bo Acheson zagotovil norveškemu ministru, da Zedinjene države ne bodo zahtevale nobenih vojaških baz na ozemlju Norveške, če se bo slednja pridružila zvezi. Toda z druge strani Sovjetska zveza neče kar tako sprejeti zagotovilo norveške vlade, da ne bo na svojem ozemlju dovolila vzdrževanje tujih vojaških baz.

Sovjetska ponudba za sklenitev ne-napadnega pakta je prišla, ko je zunanji minister Norveške že bil na poti v Ameriko. Zaenkrat je ponudba zmešala strme državne odelku, ki meni, da hoče Sovjetska zveza z ne-napadnim paktom le "strašiti" Norveško.

Vinjen voznik z avtom ubil ženo

Policija je včeraj aretirala 19 let starega Edwina Bonnessa, ki je do smrti povozil Mrs. Glendeen M. Scheeff, ko je z veliko brzino in v vzbudili stanju vozil po Lorain Ave.

Zenska je bila na mestu ubita, voznik pa se je tako ustrašil, da je skušal zbežati. Priznal je, da je v neki točilnici popil več glazkov žganja.

Madžarski kardinal je obsojen radi izdajstva, špekulacij z denarjem in zarote proti vladi

BUDIMPEŠTA, 8. feb.—Kardinal Jožef Mindszenty je bil danes radi izdajstva, protipostavnih špekulacij z denarjem in zarote proti madžarski republiki obsojen na kazen dosmrtne ječe.

Ljudska sodnija je tudi ukazala zaplembo kardinalovega denarja.

Poleg kardinala so bili obsojeni tudi ostali soobtoženci in sicer:

Profesor Justin Baranyay radi zarote proti republiki;

Rev. Ondras Zakar, tajnik kardinala Mindszenty-ja, radi istega dejanja in izdajstva;

Princ Paul Esterhazy radi poskusa, da se strmoglavi republika in špekulacij s tujim denarjem;

Rev. Miklos Nagy, ki je bil tajnik Katoliške akcije, radi špekulacij s tujim denarjem in ker ni naznanil protipostavne špekulacije ostalih;

Rev. Bela Ispenky radi izdajstva in protipostavnih špekulacij s tujim denarjem;

Časnikar Laszlo Toth radi izdajstva.

Mindszenty deloma priznal, da je kriv

Baranyay je bil obsojen na 15 let ječe, izgubo premoženja in političnih pravic, angleški podaniki, bili navzoči na obravnavi in o njej poročali brez kakršnih koli ovir ali pa cenzure.

Esterhazy je bil obsojen na 15 let ječe, izgubo premoženja in političnih pravic. (Esterhazy je svoječasno bil najpremožnejši moč na Madžarskem).

Duhovnik Zakar je bil obsojen na šest let ječe, izgubo službe in premoženja, drugi duhovnik, Nagy, na tri leta ječe, začasno izgubo političnih pravic in službe, tretji duhovnik Ispenky pa v dosmrtno ječo, izgubo političnih pravic in premoženja.

Katoliški urednik Toth je bil obsojen na 10 let zapor., izgubo službe za dobo 10 let in zaplembo premoženja.

Pred obsodbo je kardinal Mindszenty deloma priznal obtožbe. V svojem zagovoru v soboto je apeliral za pomirjenje med cerkvo in državo.

Tudi ostali obtoženci deloma priznali obtožbe

Obravnava proti kardinalu Mindszenty-ju in šestorici ostalih so-obtožencev je trajala tri dni. Tožilec Gyula Elapi je za kardinala zahteval najstrožjo kazen — smrt na vislicah. Obtožil je madžarskega primata, da je organiziral vohunski krožek z namenom, da bi se strmoglavo republiko in obnovilo nekakšno srednje-evropsko kraljevino, v kateri bi vladal nadvojvoda Oto Habsburški.

Obravnava je vzbudila veliko pozornost v svetu. Vatikanski krogi so obtožili madžarsko vlado, da je bil kardinal trpinčen in da so mu priznanja bila izsiljena z nekakšnimi "mamili." Toda časnikiški poročevalci, med njimi nekateri ameriški, so poročali, da se na kardinalu ni poznalo, da bi bil trpinčen ali pa na kakšen drugi način fizično zlomljen.

Sam kardinal je zavrgel obtožbe Vatikana in ostalih, madžarski vladi sovražnih krogov, ko je takoj na začetku obravnave deloma priznal krivdo. Zmenjava diplomatskih not radi časnikišev

ni dejstvo, da še vedno skušajo vreči dvom na razkrinkane zločine Mindszenty-ja," pravi poročevalec "Pravde."

New-yorški nadškof in kardinal Spellman, katerega ime je večkrat bilo omenjeno na obravnavi, je imel mašo za kardinala Mindszenty-ja. Toda madžarski radio mu je takoj odgovoril:

"Molitve kardinalov Griffina, Spellmana in Innitzerja bi se morale nanašati na bolj bogougodne stvari, kot pa so dolarji, (malim kmetom razdeljena) zemlja, tanki, vojna in pokolj."

Veliko število brezposelnih se javilo za podporo

Včeraj se je pred uradom za brezposelniško podporo na W. 3 St. zbralo rekordno število brezposelnih delavcev in delavk, ki so upravičeni na podporo. Računa se, da jih je bilo okrog 1,500.

Zglasili so se delavci, ki so bili odpuščeni pred enim tednom, včeraj pa so bili upravičeni, da vložijo prošnje.

Ravnatelj clevelandskega urada B. C. Seipel je izjavil, da je po 3. januarju včerajšnje število prosilcev bilo najvišje. Od decembra se je število brezposelnih zvišalo za 46 odstotkov. Po izjavi ravnatelja je brezposelnost dosegla rekord v povojni dobi.

Med delavci, ki so bili pred enim tednom odpuščeni, so tudi takšni, ki so bili zaposleni pri raznih družbah po 12 in več let. Odpuščeni so bili radi "pomanjkanja dela."

Največ delavcev so odpustile sledeče družbe:

Gabriel Co., Apex Smelting Co., Weatherhead Co., Cleveland Stove Co., Auer Register Co., Kilby Steel Co., H. & R. Mfg. Co., Firestone Tire & Rubber Co., Clark Shoe Co. in Apex Electric & Mfg. Co.

PLAČE FILMSKIH IGRALECEV V LETU 1948

WASHINGTON, 7. feb.—Od filmskih igralcev, ki so zaslužili največ denarja v preteklem letu sta na prvem mestu igralci Humphrey Bogart z \$467,361 in igralka Betty Davis z \$328,000. Čeprav jima bo od te vsote odstotek dohodninski davek, je to vseeno lep zaslužek.

Rokoborba za dobrodelni namen

Nocoj se bo v Areni vršil zanimiv spored rokoborbe, katerega prebitek je namenjen v dobrodelno svrha za pobiranje otroške paralize. Kot glavna atrakcija še bosta pomerila zopet Orville Brown in Bobby Bruns, ki sta prošli teden povzročila praveci kraval. Poleg te bitke bodo nastopili tudi Buddy Rogers in Don Evans ter Joe Savoldi in dr. Ed Meske.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO

HENDERSON 5311-12

Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)

By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

KOMENTARJI, KI NE SLONIJO NA DEJSTVIH

V zvezi z obravnavo proti rimsko-katoliškemu kardinalu Mindszentyju na Madžarskem, so mnogi ameriški časopisi priobčili komentarje, s katerimi obsojajo akcijo madžarske vlade, ki želi razčistiti odnos med cerkvijo in državo in preprečiti v bodočnosti vsako vmešavanje predstavnikov cerkve v državne zadeve.

Komentarje je treba soditi v luči napetih odnosov, ki vladajo med zapadom in državami vzhodne Evrope, ki se nahajajo v tako imenovani "sovjetski sferi vpliva." Iz tega razloga dejstva ne igrajo nobeno pomembno vlogo.

Kardinal Mindszenty je priznal del obtožb, ki jih je vlada dvignila proti njemu. Komentarji ameriških velikih časopisov o teh priznanjih molčijo. Kardinal Mindszenty je po poročilu ameriških časnikarjev iz Budimpešte, prišel na obravnavo fizično zdrav, brez vsakih znakov o trpinčenju ali pa izsiljevanju priznanj z nekakšnimi skrivnostnimi "mamili." Kljub temu pa v uredniških člankih in komentarjih ameriški tisk ponavlja stare bajke o trpinčenju in "mamili."

Vsak, ki je pozorno sledil poročilom iz Budimpešte, poročilom, ki so jih objavili najvidnejši ameriški dnevniki, med njimi "New York Times" in "Cleveland Press," bi moral priti do logičnega zaključka, da je kardinal Mindszenty res storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi preprečil upostavitve pravih odnosov med cerkvijo in državo. Na splošno, vodil je politično opozicijo proti režimu, kateremu Vatikan in zapadne sile niso naklonjene. Radi tega je v očeh Vatikana "mučenik," v očeh zapadnih sil pa "borec za stvar demokracije."

V resnici pa ni točno ne prvo ne drugo. Kardinal Mindszenty se je enostavno zoperstavljal nabolj osnovnim demokratičnim reformam, v prvi vrsti zemljišnim reformam, podržavljenju šol in principu ločitve cerkve od države.

V zvezi z obravnavo proti Mindszentyju so katoliški časopisi, posamezni duhovniki in komentatorji v Ameriki, popularizirali krilatico: "Upor tiranom je poslušnost Bogu!" Ta krilatica se nanaša na kardinala Mindszentyja, ki se je uprl "madžarskim tiranom" in tako "poslušal Boga."

Ce bi se s sredstvi in načini, ki so po postavah določenih držav prevedani, upirali "tiranom" kardinali in škofje v raznih državah, bi doživeli isto usodo—končali bi na zatožni klopi. Toda o pomenu besede "tiran," odločajo tisti, ki jo rabijo za svoje namene. Na primer, vsi voditelji vzhodno-evropskih držav so "tirani." Toda fašist Franco, vojaški diktator Čiangkajšek, grški monarho-fašisti, diktatorji kova Perona itd., niso "tirani"—to so bodisi "najbolj priljubljeni sinovi katoliške cerkve" ali pa "borci za stvar demokracije." Kje je bila ta krilatica, ko je res šlo za to, da bi se "bogu ugodni" borci res borili proti tiranom kova Hitlerja, Mussolinija, Franca, Tisa, Petaina, Paveliča, itd.?

Kar našo demokracijo, kot jo pojmuje v Ameriki, največ ogroža, ni sama po sebi "komunistična nevarnost," pač pa neuspeh, da se resnično in pravo demokracijo uveljavljuje kot vzgled vzornega reda v deželah, ki so pod "našim vplivom." Z druge strani pa tudi preziranje dejstev, takšnih kot so. Ta dejstva se ponavadi skuša zadušiti s plazom propagandnih komentarjev, ki nimajo ne repa ne glave; vse je polno histeričnega vpitja, fraz in gesel. Od zunaj je sicer prepričevalno in "verodostojno," znotraj pa votlo in brez stvarne zaslombe.

Vesti iz življenja ameriških Slovencev

Huntington, Va. — Tukaj je umrl Joseph R. Wertin, star 67 let, rojen v Calumetu, Mich., iz znane Wertin-Bolfove družine. Po poklicu je bil pivovarnar. V Clevelandu zapuščala brata Johna in dve sestri — Mrs. Anne Schneller in Mrs. F. J. Kern. Pokopan je bil v Milwaukeeju.

Kirby, Wyo. — Dne 8. jan. sta se v Renu, Nevada, poročila Katherine Golob in Bill Measles, oba iz Valleyja, Cal. Nevesta je hči tukajšnje družine Frank in Katie Golob. Pred poroko se je nahajala na obisku pri starših.

West Newton, Pa. — Po dolgi bolezni je 16. januarja umrl Bartl Vertačnik, star 75 let, doma iz Vač pri Litiji. On je bil ustanovitelj dr. št. 64 SNPJ in zvest član do zadnjega, kakor tudi zapisnikar na četrti redni konvenciji jednote v Clevelandu leta 1909. Zapuščala dva sina.

W. Aliquippa, Pa. — Po dolgi bolezni je 20. januarja umrla Marija Smrekar, stara 77 let, doma od Javorja pod Ljubljano, v Ameriki 47 let, članica SNPJ. Spadala je tudi h krožku št. 13 Progresivnih Slovencev, ki je z društvom vred poskrbel za civilen pogreb. Tukaj zapuščala moža Frančka in druge sorodnike.

Ob 100-letnici smrti Franceta Prešerna

DR. FRANCE PREŠEREN (A. Gangelj)

VRBA

O Vrba, srečna draga vas domača,
kjer hiša mojega stoji očeta;
da b' uka žela me iz tvojga sveta
speljala ne bila, goljufiva kača!

Ne vedel bi, kako se v strup prebrača
vse, kar srce si sladkega obeta;
Mi ne bila bi vera v sebe vzeta,
ne bil viharjev notranjih b' igrača!

Zvesto srce in delavno ročico
za doto, ki jih nima milijonarka,
bi bil dobil z izvoljeno devico;

mi mirno plavala bi moja barka;
pred ognjem dom, pred točo mi pšenico
bi bližnji sosed varoval—svet Marka.

Dr. Metod Mikuž:

FRANCE PREŠEREN

Bilo je še zgodaj spomladi. V dolenskih vinogradih so se trte že solzile, v zatišju zidanice so poizkušale cveteti breskve in partizani, ki so se pravkar vrnili iz nevarne zasede tik nad Mirno pečjo, so trdili, da so slišali že kukavico in da je zapela samo trikrat. Torej se tri leta. Po koledarju je bil cvetni teden, jug je gonil nizke oblake in gozdovi so peli kot veliki in dobro sili čmrlji.

Prejšnji dan smo doživeli veliko nesrečo. Dolgo časa smo uporabljali tisto dobro skrito gozdno pot in se malo si nismo mogli misliti, da je za njo zvedel tudi sovražnik. Veliko ranjenih tovarišev je bilo prenešenih v tistem gozdnem klancu in vsi so varno prišli v naše bolnišnice na Rogu. Po dveh težkih bojih, ki smo jih imeli na obsežni fronti med Catežem in Trebnjem, se je brigadi nabralo 15 ranjencev, ki pa jih je srečno spravil na daljnji kočevski Rog močan in dobro oborožen bataljon.

Ko se je bataljon vračal k brigadi, je na kraju, kjer ni nihče pričakoval, padel v močno zasedo, ki je takoj po prvih streljih ubila komandanta. Kot sršeni se je sicer ves bataljon zagnal na zasedo, jo preginal in raztepel, a to komandanta ni več oživilo. Ležal je kot je padel, v krvi, ki mu je tekla iz napol odprtih ust in iz velike rane na prsih. Pokopali smo ga kot se je spodobilo, najboljša četa v bataljonu je izstrelila zadnji pozdrav in ostal je na pokopališču pri Statemberku pod mo-Rogu. Po dveh težkih bojih, ki smo jih imeli na obsežni fronti med Catežem in Trebnjem, se je brigadi nabralo 15 ranjencev, ki pa jih je srečno spravil na daljnji kočevski Rog močan in dobro oborožen bataljon.

prilavljala na pomlad in zgodnjo veliko noč.

Drugi dan je prišel v štab brigade po opravih komisar tega bataljona in prinesel tudi pokojnikovo zapuščino, v robec zavito knjižico Prešernovih poezij. Vse je bilo okrvavljeno, tudi Prešeren. Na za spoznanje bolj rdeče platnice se je ujela temnejša komandantova kri v velikih lisah, zašla pa je tudi v knjižico samo. Zalila je ves Sonetni venec in ko smo knjižico z vsem spoštovanjem odpirali, smo morali paziti, da listov nismo strgali, kajti včeraj še živa kri, polna življenja, mladosti, in neugnane sile in želje, prinesli boljše in lepše svetu in sebi, se je strdila dobesedno zapečatila največjo in najlepšo slovensko pesem.

Zato nismo delali sile. Knjižico in listnico smo lepo zavili in spravili v brigadni arhiv. Kot so mi pozneje pripovedovali tovariši, je ta velika, dvojna in neprecenljiva dragocenost še dolgo romala z brigado, pozneje pa so jo morali z vsem štabnim arhivom zakopati, kar je storil sam komandant, komisar in nekaj kurirjev. A ker so prav kmalu za tem padli prav vsi, vemo danes samo to, da te Prešernove poezije leže neke v slovenski zemlji med Stično in Savo. Ze zdavnaj ne verujem več v rože in pravlice, vem pa, da je tudi iz teh poezij zrasel najlepši cvet na Slovenskem, ne samo današnji, temveč tudi za jutrišnji dan.

Kje vse je hodil Prešeren z nami in kdo vse ga je bral. Marsikdo je že pozabil ali pa bi pozabil za vselej, da se je v ljudski soli učil in bral pesmi tega velikega Slovence in pesnika, pa je tako v partizanih, kje ob ognju skrajša prisluhnil, potem pa verno poslušal Prešernovo velikega duha, njegovo veliko besedo in veliko ljubezen. In ti partizani so bili kmečki fantje in dekleta, delavci, hlapci, pastirji. Ob branju Prešernovih pesmi so zamišljeno gledali v ogenj, ali pa legli vznak in se zagledali v zvezde. Ni pa bilo to prazno sanjarenje, ki pride, gre in ne zapusti ničesar. Pred očmi partizanov, novih ljudi, je ob silni lepoti in veliki besedi rasel nov, boljši in lepši svet.

Kot takratni uradni časi in tem podobni ljudje niso verjeli še manj priznati Prešerna, tisto se je od leta 1941 do 1945 upiralo partizanom vse, kar je bilo slabega, gredga, nazadnjaškega. Kajti, hudobija se boji luči, nočna in mrtvaška sova oslepi pred soncem, zato se ga boji in so-vražji, črno noče postati belo, ker hoče belo biti. Osamljen je zapisal Prešeren velike besede o neizčrpnosti moči Slovanov, osamljen je zapel o veliki človeški ljubezni, ki hoče samo ljubezen, o veliki medsebojni in bratovski ljubezni, o vnebovpijoči

"NOVICE" POROČAJO O PREŠERNOVI SMRTI

Zalostno oznanilo — in prijazno porabilo.

Slavni slovenski pesnik Dr. France Prešeren, je 8. dan tega mesca ob osmih dopoldne v Krajnji po 13 tednov dolgi bolezni na vodenici umrl v 49. letu svoje starosti. Gosp. tehant Dagarin, ki so ga vsak dan obiskovali, ne morejo dosti dopovedati, kako potepušljiv je bil rajni čeli čas svoje bolezni, in kako lepo z Bogom spravljen de je umrl. Noter do zadnjega zdihljeja se je dobro zavedel: „vzdignite me, zadušiti me hoče“ so bile njegove poslednje besede, in komej jih je izrekel — je pa vgasnil. Zjutraj malo pred smrtjo je še svoji sestri reknel: „Kmalu bo treba pred sodbo iti“ — in zares se je zgodilo!

Oznanilo smrti slavnega moža je poslal vodja krajnske narodne straže gosp. Konrad Loker po posebnim poslancu slovenski družbi v Ljubljano, ki je berz smertni list napravila v slovenskim jeziku, in ga je po Ljubljani razposlala. Spomina vredno je, da ta smertni list je bil drugi v slovenskim jeziku; prvega je pred 8. leti gosp. And. Smoletu rajni Prešeren sam napravil. V saboto 10. dan tega mesca je bil pogreb, kakoršnega v Krajnji že dolgo ni bilo. Krajnski narodski straži, ki je že pri več priložnostih pokazala, da je prava narodska (National) straža, gré čast in hvala, da je rajnega z veliko slavo pokopala. Stražniki so ga nésli; gosp. tehant z 7 duhovni so ga pokopali; žlahta, sila veliko Krajncov in Krajnjec, in veliko prijateljev iz Ljubljane, Radoljce, Teržica i. t. d. ga je spremlilo na pokopališče, kjer zdej počiva, ki nam je tako sladke pesmi pël, in kteriga življenje je vender tako grenjko bilo! Kdor vé vse prigodke, ki so rajnega zadeli od začetka, ko je v kancelijo komorne prokuracije v Ljubljani stopil, noter do tega časa, ko je v Krajnji c. k. pravdosrednik postal, si bo lahko razložil globoko pomembo njegove pesmi, ki je pël:

Kdo zna
Noč tamno razjasnit', ki tare duha?
Kdo vé
Kregulja odgnati, ki kljuje serec
Od zora do mraka, od mraka do dne!

Ali pa nadpis svojih poezij:

Sim dolgo upal in se bal,
Slovó sim upu, strahu dal;
Serec je prazno, srečno ni,
Nazaj si up in strah zeli.

Prihodnjo saboto 17. dan tega mesca ob 10. dopoldne bojo po rajncim bilje v Krajnji, h kterim prav lepo povabimo vse njegove prijatelje in spoštovance. Pridite obilno!

Po biljah se bo posvetovalo: Kakoš in spominek naj bi se rajncimu naredil in kam nej bi se postavil?

Slavni mož zasluži svoje slave vredni spominek: torej je treba, da se ta reč dobro prevdari, in da se več prijateljev snide, ki se bojo posvetovali: kako bi se dalo to nar boljši storiti.

Dr. B.

Novičar iz Ljubljane.

Gosp. Dr. Orel je začel pretečni teden kmetištvo v slovenskim jeziku učiti. Čez 80 učencev i-
Gosp. Dr. Orel se bo z gosp. Dežmanom v kme-
oku tako verstil i- gosp. Dežman vsa

SOLDAŠKA

Pet čevljev merim, palcev pet;
adijo ljubca, starši,
in z Bogom vi, tovarši!
Dopolnil sem devetnajst let,
pet čevljev merim, palcev pet,
in čvrste sem postavle
od nog do glave.

Očetov dom, ti ná slovo!
Kdor ni za boljo rabo,
naj var je dom in babo,
al' solah beli si glavo!
Junaka vabi boj, ne bo
se trdil on s peresom
in ne z drevcesom.

Učeni stan je zanič'van,
skrbi in huđa leta
more uboz'ga kmeta;
najprvi stan soldaški stan:
soldat živi vesel v en dan;
saj cesar da pol hleba;
in kar je treba.

Doma povsod, doma nikir,
Ohodi dosti sveta,
zavolj njega dekleta,
ženice imajo preprij,
in kadar zapusti kvartir,
si marsik'tera 'z hiše
solzice briše.

Le eni ljubici je zvest,
ti ljubci čast se pravi,
ta gre z njim v boj krvavi,
ga spremlj čez goré brez cest
in čez ozidje trdnih mest,
povabi v svate.

Saj vem, da mora vsak umeti,
in iti vsak k pokoju,
na post'lj ali v boju,
potra starost, mladi cvet.—
Pet čevljev merim, palcev pet,
veselo čem živeti,
junško—vmreti.

Pesem od želézne ceste.

(Andrejčik in Barbiča.)

A. Bliza se želézna cesta,
Njé se, ljubca! veselim;
Iz Ljubljane v druge mesta,
Kakor tičik poletim.

B. Ak je blizu tista cesta,
Moras vzét' me, ljubcik mój!
De pogledat ptije mesta
Bóm peljala se z teboj.

A. Sam se po želézni cesti
Vózil bóm od nás do nás;
Drugo ljúbco v vsakim mešti
Imel bóm za krátek-čas.

B. Ceste tibi ne zapéram,
Ne na Dúnaj, v Grádec, v Terst;
Al ti méne pústi zméram,
Pét' mam bójših na vsak perst.

A. Vé Kranjice ste kosáče,
So prijazne štájerke;
Terst dekléta 'ma bogáče,
Dúnaj zál' obléčene.

B. Smo pošéne me Kranjice,
Vsak slepáček ni za nás;
Me pa hócno bil' ženice,
Ljubce ne za krátek-čas.

A. Vé si pa žel'te možike,
Ki ne stópo 'z vájence,
Védno vpréžene oslíčke,
Dolgocásne révčike.

B. Tébe sljá pa h krótkim ticam
Vléče, buzakljunski kós!
Vóter dal bós dvajseticam
Percepiljal nazaj bós bós.

A. Jez popéljem se kje v Berno *)
Snúbit Júdne kérésene;
Tam peržénil z žéno čérno
Bóm zlatá na mérnike.

B. Jez pa hlače bóm stárcov
Si móžá zvolila bóm;
Imel bó, ko péška, dnárcov,
Méne várvál bó in dóm.

A. Žéne jez ne bóm zapéral,
Bál ne bóm se zá-njó nió;
Njé obrésti bóm pobéral,
Zível brez skerbi, ko tič.

B. Jez pa hlače bóm nosila,
Gospodár bóm čez mošnjó;
Bóm vabila na kosila
Kógar méni bó ljubó.

A. Vári! celi dan bo gódel,
Vso nóč káhljal stari móž;
Bó te šó od híše spódel,
Ak mu stréglá prav ne bóg.

B. Júdja je ko satan zvita,
Kadar bós z njo zavozlán,
Pervosila skoporita
Kómej ti bo sók neslán.

A. Tórej bódi méni zvésta,
Saj te ljúbim le samó;
Kje je še želézna cesta!
Kój mi v zákón dáj rokó.

B. Tébi jez ne bóm nezvésta,
Ali ti si tičik zrel;
Ak želézna pride cesta,
Vári, de ne bós mi vsčl.

A. Po nji peljal te ženico
Bóm na Dúnaj, v Grádec, v Terst;
Zvésto kázat jim Kranjico,
Ak ne bó napóti — kerst.

B. Ak kaj táega bo naprávi,
Bós počákal, ljubcik mój!
Vsélej móž nar'máj zaprávi,
Ak ženico ma sebjó.

Dr. Prešeren.

*) Brunn, poglavito Marško mesto, kamor želézna cesta pelja, in kjer veliko bogatih Judoj prebiva.

VESTI IZ SOVJETSKE ZVEZE

30 let Beloruske republike

Sovjetska zveza se pripravila na proslavo 1. januarja 1949 — dneva 30 letnice Beloruske republike.

V letih sovjetske oblasti se je spremenila Bela Rusija v deželo z razvito industrijo in visoko kulturo. Do leta 1918 je bila na ozemlju sedanje Bele Rusije samo ena višja šola. Sedaj je samo v mestu Minsku 12 višjih šol; instituti za različne pango-ge pa so bili odprti v okrožnih središčih: Vitebsku, Gomlju, Mogilevu, Orši, Brestu, Grodnju in drugod. V Beli Rusiji je bilo ustanovljeno leta 1929 znanstveno središče — akademija znanosti ZSSR. Med vojno je izgubila beloruska akademija vsa svoja poslopja, tako knjižnico, muzej in znanstvene naprave, ki so jih hitlerjevci požgali ali pa so jih izropali. Sedaj je popolnoma obnovljena. Njeno znanstveno delo je usmerjeno v razvoj narodnega gospodarstva in kulture. Zgodovinarji ustvarjajo veliko zgodovinsko delo — zgodovino Bele Rusije, ki je deloma že natiskana.

V Minsku so odprli veliko razstavo "Bela Rusija v preteklosti in danes". Številni razstavljeni predmeti dokazujejo v zadnjih letih dosežene kmetijske in industrijske uspehe. Že letos je dosegel skupni žitni pridelek predvojno raven. V vaseh so zgradili 360.000 stanovanjskih hiš. V mestih republike so obno-

vili nad 6000 podjetij. Zmogljivost električnih central je presegla predvojno raven. Ustvarjajo nove industrijske panoge. V 200 kolhozih vaseh so uredili na čast 30 letnice republike parke in trge. Književniki, umetniki in igralci bodo dostojno proslavili 30 letnico sovjetske Bele Rusije. Belorusko državno založniško podjetje bo izdalo okrog 100 različnih knjig.

Nov barvni film o Mičurinu

V moskovskem filmskem domu predvajajo nov barvni film "Mičurin", ki ga je režiral Aleksander Dovženko. V tem filmu je prikazano življenje velikega ruskega znanstvenika Ivana Mičurina, ki je svoje delo posvetil spreminjanju narave. Že v zgodnji mladosti je pričel s svojimi eksperimenti v težkih pogojih, brez vsakršne podpore, vzpostavljena roganju in preganjanju oblasti ter duhovnikov. Mičurin je trdovratno nadaljeval svoje delo. Uredil si je vrt, v katerem je delal poskuse na podlagi svojih odkritij pri križanju različnih zelišč.

Film prikazuje resnično epizodo: V mestecu Kozlov so prišli ameriški kapitalisti, ki so povabili Mičurina, naj odpotuje v Ameriko, kjer bo delal v boljših pogojih. Mičurin je odklonil to potrebno prihodnjim pokoljenjem. Šele ob koncu svojega življenja, pod sovjetsko oblastjo, je dobil znanstvenik zasluženost.

priznanje. Za njegovo delo se je zanimal Lenin. Država je nudila Mičurinu vso pomoč in podporo. V vlogi Mičurina nastopa igralec Georgij Bjalo.

Delo znanstvenikov v ZSSR

Po vsej ZSSR je razporejena mreža znanstveno-raziskovalnih ustanov. Na Kamčatki deluje na vulkanskem področju že 13 let vulkanološka postaja Akademije znanosti ZSSR, ki proučuje zakonito zaporedje in strukturo vulkana ter preiskuje tajnosti procesov, ki se odigravajo v zemlji. Drugi odred vulkanologov proučuje v Armenijskih gorah, deželi ugaslih vulkanov, produkte vulkanskega delovanja, ki se je odigravalo pred nekaj deset tisoč leti. V hribovitih področjih pri glavnem mestu Tadžikistana — Stalinabadu — je šest seizmoloških postaj in geofizičnih laboratorijev, ki so zgrajeni na skali globoko pod zemljo. Na krajih, kjer se najpogosteje pojavljajo potresi, proučujejo znanstveniki razne probleme seizmologije.

V pusti sibirski tajgi in na visokem severu delajo postajne baze instituta za proučevanje zmrazovanja. Raziskovalci preiskujejo sestav zemlje in rešujejo probleme izgradnje pod goji večnega snega pri mrazu 65 stopinj pod ničlo in v hudi burje. Tu so rešili najvažnejši problem za severna področja — preskrbo z vodo in zgraditev sistema arteških studencev. Niti vročina 72 stop. niti peščene burje ne ustavljajo raziskovalcev puščave Karakuma. Laboratoriji na ladjah teh postaj odhajajo na daljne plovbe, kjer proučujejo morje, fiziologijo morskih organizmov itd. Za proučevanje podzemnega sveta hodijo sodelavci morskih laboratorijev na podvodne ekspedicije.

170 km dolg gozdni pas

Moskva, 24. dec. (Tass.) — Na desnem bregu Volge med

mestoma Kamišin in Stalingrad gradijo veličastno poljedelsko napravo. Na tem področju, ki ga oplazuje vročinski valovi in suša, bodo ogradili zemljo z gozdnim zaščitnim pasom v dolžini 170 km, ki bo sestavljen iz treh gozdnih vrst v širini 60 m s 300 m razstojem med njimi. Ta pas, ki bo nad 1 km širok, bo zaprt pot smrtonosnim pustinskih vetrovom, zadrževal vlago in pripomogel k dosegu visoke in trajne letine, kjer je bilo v poslednjih 100 letih nad 20 let suše.

Po vsej dolžini pasu preiskujejo in študirajo tla in zbirajo vrste dreves. Vzdrževalci pasovi hrastov, borov, jelš, jabolk in hrušk ter akacije. Kratevni akacije kolhozi so že pričeli z vzgajanjem v 230 vzgajališčih, od koder bodo že prihodnje leto dobili 232 milijonov sadik raznih drevesnih vrst.

Rock Springs, Wyo. — Dne 26. jan. je umrla Annie Jakich, stara 37 let, rojena v tem mestu, kjer je živela ves čas. Podlegla je bolezni na obistih. Zaprta je bila, mater, dva sina, hčerko dva brata in štiri sestre. Bila je članica SNPJ.

France Prešeren

(Nadaljevanje z 2. strani)

Žic, sila duha in jasnovidnost njihovega vodstva, Osvobodilne fronte in Partije.

Prišlo je leto 1941 in kot od mrtvih so vstale pred nami Prešernove besede in misli. Vstalo prej, nov svet, novo srečo in vodeni od visokega razuma Osvobodilne fronte in Partije. Ne več kot nekdanji Gubčevski puntarji, temveč, vodeno po iz njih zrastlega vodstva, vodeno po Partiji je odločno zaključilo na ves glas: le v boju, le v naporih, le v zvestobi samemu sebi in svojemu vodstvu, le v naprej in ne nazaj

je zmaga. Gozdovi so se polnili s tistimi, ki jih je poslal resnični narod, z najboljšimi.

Narod je hotel boljše, zato je sprejel borbo, narod je hotel resnično svobodo, je šel krvavet in umirat. Zato so partizani poslušali z odprtimi usti, očmi, srcem in dušo tudi Prešernovo besedo. Saj jim je kazala pot, na-

NAZNANILO

Ker nas je že več rojakov naprosilo za naslove Jugoslovanskih oblastev v Zedinjenih državah, naj tu navedemo, da naslov jugoslovanske ambasade se glasi:

Yugoslav Embassy,
1520—16th St., N. W.,
Washington 9, D. C.

Naslov urada jugoslovanskega konzula pa se glasi:

Yugoslav Consulate General,
745—5th Ave.,
New York 22, N. Y.

Pišete lahko v slovenskem, srbohrvatskem ali angleškem jeziku.

ZAVAROVALNINO

proti
ognju, tatvini, avtomobilskim
nesrečam, itd.

preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite:

ENDicott 0718

LOOK WHO'S
TAKING
A CRUISE!

"That's me in 1958. I know I'll have the money because I'm planting my dollars right now in U. S. Security Loan Bonds."

"In 10 years my bonds will pay off \$4 for every \$3. And that's fine return from a crop which is not affected by weather, flood or bad times."

"I know Don will be ready for college before you can say 'North Meadow!' I'm earmarking some of my Savings Bonds to send him to school in style."

"I'm looking forward to the new barn I'll be able to build when my bonds fall due. And Mary will get her modern kitchen."

"Some day I'll sail past the Statue of Liberty. And I'll feel proud that while I was helping myself I was also helping to keep America strong."

BUY

U.S. SECURITY BONDS

"AMERICA'S SECURITY IS YOUR SECURITY"

ENAKOPRAVNOST

This is an official U. S. Treasury advertisement—prepared under auspices of Treasury Department and Advertising Council.

EVEN THOMAS EDISON MIGHT BE AMAZED
BY OUR MODERN LIGHTING EQUIPMENT

This week is especially important to Cleveland as the world's center of lighting and lighting research.

For February 11 marks the 102nd anniversary of the birth of Thomas A. Edison, "Father of the Electrical Industry," at nearby Milan, Ohio.

Edison's greatest invention, the incandescent lamp, opened the way for the use of electricity in countless ways in home and industry.

Of the more than 1000 patents issued to Edison, 360 concerned electric lighting and power distribution. But today there are more than 10,000 types of electric lamps, over 200 of them intended for home use. Some might have amazed even the "Electrical Wizard" himself.

In the picture above, Miss Virginia Kennedy holds a replica of Edison's first electric lamp (right). She also displays the latest 100-watt "inside-frosted" incandescent lamp. The latter produces, for the same amount of current, about 11 times as much light as did Edison's original lamp.

Other modern wonders in residential lighting, displayed on the table, are, left to right:

150-Watt Projector Spotlight, for backyard lighting and special indoor and outdoor decorative effects;

"Three-lite" Frosted Bulb, for floor lamps and large table lamps;

Sunlamp, for sunning and health purposes in bedroom or bathroom;

12-inch Circine Fluorescent Lamp, for floor and table lamps, ceiling fixtures, and special decorative effects;

Infrared Heat Lamp, for relieving muscular aches, for drying paint, odd pieces of laundry, etc.;

Silver Bowl Lamp, for indirect light in ceiling fixtures; Reflector Spotlight.

The tube in the front is a germicidal lamp, for destroying airborne bacteria.

In the back is a 40-Watt, 4-Foot Fluorescent Lamp. This is used extensively in industry, and is now popular in homes for valance lighting and other decorative effects, and for general lighting in kitchen and laundry.

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA

1146 East 61st St.

HE 2730

BRANISLAV NUŠIČ:
IZBRANE ČRTICE

POVIŠANJE

To se je zgodilo tedaj, ko smo še vsi mi bili majhni: tiste čase, ko nam železnica še ni prerazala njiv in žepov; ko so okrajni načelniki bili očetje svojega naroda, ko so advokati mirili spte ljudi, da se ne bi pravdali, in ko so duhovni imeli globoke žep-ze zgolj zato, da bi lahko hranili siromake.

Težko se je bilo tisti čas uradniku odločiti za pot v Beograd. To je bil ogromen pot, dva do tri dni na vprežnem vozu na dolgih nedoglednih cestah. Clov-vek zapravi mnogo, da, kar dvo-

mesečno ali trimesečno plačo. Če si tisto dobro kanil potovati v Beograd, si se pač že v začetku leta odločil za to pa si rekel ženi in prijateljem: "E, letos pa, ako bog da, v Beograd!" In potem si sleherni mesec daljal po pet dukatov na stran in si vsaj že štiri mesece prej poprosil za dopust.

In potem je o tem zvedelo vse mesto. Stopiš na trg pa te sleherni vpraša: "Kaj je res, da nameravate letos v Beograd?" In tako dalje. In nato je ves mesec navdij obisku tisti, ki ima-

jo sorodnike v Beogradu; ti pri- našajo spominke, oni pisma, tretji sporočajo pozdrave. In ko odrineš, te pospremijo znanci in prijatelji po glavni cesti daleč iz mesta.

Tako je to bilo nekoč.

In tedaj, ko je tako bilo, reče lepega dne okrajni načelnik gospod Stojan svoji ženi, gospe Persi:

"E, letos pa, ako bog da, pojdem na dopust v Beograd."

Te besede gospoda Stojana so tako prešle v sosesčino, od tod v drugo ulico, naslednji dan tudi že na trg. In kdor koli je na trgu stopil v to ali ono trgovino, da si prijateljem trgovcem popije črno kavo in reče katero, je pogovor načelnik takole:

"Ste čuli, kaj govore? Gospod Stojan kan letos v Beograd."

Pa tudi na okrajnem načelstvu samem so govorili le o tem. Gospod načelnik je prišel v pi-

sarno, obrezal nohte, očistil ustnik, zvil cigareto, naročil črno kavo in premišljeval, ali naj že prične delati ali še ne. Tedaj je po malem vstopil gospod pomočnik in voščil dobro jutro.

"Dobro jutro, gospod Lazo!"

"Kako je, gospod načelnik, kako? Ampak, je-li resnica?"

ljubeznivo vpraša pomočnik.

"Kaj pa, gospod Lazo?"

"Pa to, da kanite letos v Beograd?"

"Pa . . ." zavlačuje gospod načelnik, "kanim, gospod Lazo. Lejte, že sedem let me ni bilo tam. Nimam sicer opravka, to- da želim malo na pot, da se vidim z gospodom ministrom, imam tudi nekaj sorodnikov in pa da za družino kaj nakupim."

"Tako, tako treba, gospod načelnik."

Nato odide pomočnik v svojo pisarno, zviže cigareto in naroči kavo, in ko stoprav hoče za-

četi delati (pero je že pomočil), polahko vstopi tajnik.

"Dobro dan, gospod Simo."

"Ampak, je-li res, gospod pomočnik, da kan gospod načelnik letos v Beograd?" radovedno vpraša tajnik.

"Da, da," važno odgovori pomočnik, "da, mora na pot, pravil mi je o tem, mora."

"Saj tudi treba. Resnično treba," dostavi tajnik in se vrne v svojo pisarno, da ponovi isti opravke, ki sta ga bila že izvršila načelnik in pomočnik. Komaj srkne prvi požirek kave, vstopi pisar z nekakšnimi spisi pod pazduho.

"Kaj je, gospod Pero, kakšni akti so to?"

"Nu, nič nujnega, lahko še ostane, saj lahko tudi pozneje pridem."

"Dobro, dobro . . . Pa prinesite kasneje."

"Ali, kaj sem hotel reči . . . Če dovolite . . . Mar res kani-

gospod načelnik letos v Beograd?"

"Da, gospod Pero, pravkar mi je gospod pomočnik pravil o tem. Šel bo, šel."

Pisar se umakne v svojo pisarnico obenem z akti, sede za pisalno mizo in se zamisli, tako se zamisli, da mu cigareta dogori do prstov. In ko se zdrzne, opazi, da stoji pri vratih njegove sobe praktikant Sreta. Ne, pisar Pera sploh ni čul, kdaj je praktikant odprl vrata in vstopil.

"Kaj je, gospod Sreta?"

"Nič, prosim, prišel sem pogledat, če je kaj dela."

"Pa . . . bo že kaj, bo že, pokličem vas."

"Lepo," odvrne Sreta in se umakne, odpre vrata, že stopi na prag pa postane pri odprtih vratih.

"Kaj je?" vpraša pisar. "Mar mi imate še kaj povedati?"

"Da, če dovolite."

"Povejte, da čujem."

Praktikant Sreta se vrne, zapre vrata za seboj in pristopi k pisalni mizi.

"Pravijo, da kan gospod načelnik v Beograd."

"Pa?"

"Pa . . . hotel sem vprašati, če je to res . . ."

"Res je, gospod Sreta."

"Hvala vam, velika hvala! Oprostite, da sem bil tako predrzen."

Zdaj se tudi Sreta umakne dobro poučen v svojo pisarnico. Ni niti treba pripovedovati, da je on nato obvestil policaje.

Tisti večer si je gospod Sreta, praktikant, kuhal črno kavo in je takole premišljal v svoji sobici:

(Dalje prihodnjič)

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

MIHAIL ŠOLOHOV

TIHI DON

TRETJA KNJIGA

(Nadaljevanje)

Šepetaje so se pregovarjali. Pomajali so glave ven in zaman poskušali v nočnem nepredimnem zagrinjalu kaj razločiti. Kalmiške oči Fedota Bodovskova so prve spregledale.

— Gredo, — je trdno dejal in snel puško.

Nosil jo je čudno; jermen si je nataknil na glavo kakor vrvo za križec, puška pa se mu je postrani gugal na prsih. Po navadi je tako hodil in jezdaril in držal roko na cevi tudi na ležišču kakor ženska, ko nosi vođo.

Deset mož na konjih je molče, v neredu jezdilo po cesti. Za pol konja pred njimi se je črtala brhka, toplo oblečena postava. Dolgi konj s pristrženim repom je šel samozavestno, gizdavo. Grigorij je od spodaj na ozadju sivega neba razločno videl obrise konjskih trupov, sence jezdecov in na onem, ki je jezdil prvi, je zagledal celo ploščnato, odrezano štulo kabanke. Jezdci so bili kakih deset sežnjev od jarka; tako majhna

razdalja je ločila kozake od njih, da se je le-tem zdelo, da morajo oni slišati sopeče kozaško dihanje in naglo utripanje src.

Grigorij je bil že poprej ukazal, da ne smejo streljati brez njegovega povelja. Kakor lovec v zasedi je prežal na trenutke premišljeno in mirno. V njem je že dozorel sklep: poklical bo mimoidoča in, ko se bodo zmedeno zgnatli na kup, velel streljati.

Enakomerno je po poti škripal sneg. Izpod kopita je prasknila iskra kakor rumena lučka; nemara je podkev zdrknila po pokritem kremenecu.

— Kdo gre?

Grigorij je lahkočno po mačje skočil iz jarka in se vzravnaval. Za njim so se zamolklo ropotale usuli kozaki.

Zgodilo se je tisto, česar bi Grigorij nikoli ne pričakoval.

— Koga bi radi? — je brez sence strahu ali začudenja vprašal gost, zahripljen bas sprednjega. Jezdec je zasukal konja in ga obrnil proti Grigoriju.

— Kdo si?! — je ostro zavpil Grigorij, ne da bi se ganil z mesta, in neopazno dvignil v na pol stegnjeni roki samokres.

Isti bas je zagrmel, jezno: — Kdo si upa kričati? Jaz sem poveljnik oddelka kazenskih čet! Poveljstvo osme rdeče armade me je pooblastilo, naj zadušim vstajo! Kdo je pri vas poveljnik? Pošljite mi ga semkaj!

— Jaz sem poveljnik.

— Ti? A-a-a-a...

Grigorij je opazil vranječrn predmet v jezdečevi roki, ki jo je dvignil, in uspelo mu je, da je še pred strelom padel; med padanjem je kriknil:

— Ogenj!

Toponosna krogla iz brownin-

ga je Grigoriju zazvenčala nad glavo. Usuli so se preglušljivi streli s te in z one plati. Bodovskov se je obesil na uzdo neustrašenega poveljnika. Grigorij se je vzpel čez Bodovska, se pridrževal z roko, udrihlil s topim robom sablje po kubanki in sklatil iz sedla težko telo. Praske je bilo v dveh minutah konec. Trije rdečearmejski so odpekotali, dva so ubili, druge pa razorožili.

Grigorij je na kratko izpraševal zajetega poveljnika v kubanki in mu molil cev samokresa v raztreščena usta:

— Kako se pišeš, golazen?

— Lihačov.

— Kaj si pa mislil, ko si jezdil z devetimi stražarji? Pričakoval si, da bodo kozaki na kolena popadali? Da bodo prosili odpustčenja?

— Ubijte me!

— To se še ne mudi, — ga je potolažil Grigorij. — Kje imate listine?

— V torbi. Vzemite jih, tolovaj! ... Smrad! ...

Grigorij se ni zmenil za psovnanje, sam preiskal Lihačova, potegnil iz žepa njegovega polkožuha še en browning, snel mavzer in vojaško torbo. V stranskem žepu je našel majhno listino, vezano v marogasto živalsko usnje, z listinami in cigaretnico.

(Dalje prihodnjič)

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

DOBRE RIŽEVE, KRVAVE in MESENE KLOBASE

ter kisló zelje in repo
dobite pri
MRS. J. REMIC
921 E. 185 St., vhod zadaj
IV 0462

JOHN ZULICH INSURANCE AGENCY

Frances Zulich
18115 Neff Rd., IV 4221
Se pripravljamo rojakom za naklonjenost za vsakovrstno zavarovalnino.

VAŠI ČEVLJI
BODO ZGLEDAJ KOT NOVI,
ako jih oddaste v popravilo zanesljivemu čevljarju, ki vedno izvrši prvovrstno delo.

Frank Marzlikar
16131 ST. CLAIR AVE.

SHERWIN WILLIAMS TRGOVINA S STENSKIM PAPIRJEV IN BARVO JE SEDAJ POD NOVIM VODSTVOM
Nudimo brezplačna navodila za barvanje in dekoriranje SE PRIPOROČAMO ZA OBISK
John Shutak, lastnik - 3565 E. 93rd St.
CLEVELAND 5, OHIO

MARY A. SVETEK

LICENCIJANA POGREBNICA
478 E. 152 ST. — KE 3177
Ambulanci voz na razpolago po dnevi in ponoči — Notarska posługa
Pogreb oskrbimo kjerkoli in po vsaki ceni.

POŠILJANJE MOKE in PAKETOV z živežem v Jugoslavijo

Od zdaj naprej pošiljamo moko v Jugoslavijo po dveh cenah, dajajoč s tem na razpolago pošiljateljcem, da pošljejo svojem moko s plačano dostavo do Reke ali pa do MESTA PREJEMNIKA (do hiše).

CENE MOKE SO:

1) VREČO BELE MOKE 100 funtov pošljemo za \$9
Prevoz do REKE in ZAVAROVANJE za polno izgubo (total loss) do mesta prejemanja je uračunano v gornji ceni. Prejemnik mora v tem slučaju sam plačati stroške prevoza od Reke do svojega bivališča.

2) VREČO BELE MOKE 100 ft. pošljemo za \$12
V tej ceni so uračunani vsi stroški za zavarovanje proti polni izgubi (total loss), kot tudi stroški prevoza od Reke do NASLOVA PREJEMNIKA kjerkoli v Jugoslaviji, tako ne bo prejemnik plačal nobenih stroškov ko prejme moko.

Naša moka, ki jo dobavljamo od poznane firme "GENERAL MILL" je prvovrstne kvalitete, vsebuječa visoko količino proteina, najmanj 13 1/2%.

STANDARD PAKETI za naročitev naših NOVIH Standard paketov, vprašajte za cenik in naročilne liste (Order Forms). Dostava moke in Standard paketov je garantirana. V slučaju izgube pošiljke, vrnemo denar.

PO OBEH CENAH POŠILJAMO ISTO KVALITETO MOKE, KATERA JE SEDAJ PAKIRANA V IZREDNO MOČNE VREČE (OSNABERG BAGS) ZA IZVOZ.

Ena oseba lahko pošlje z isto ladjo največ PET VREČ MOKE in to na pet različnih oseb v Jugoslaviji.

Opozorjamo, da postane vse blago po naročbi Vaša last, dočim smo mi samo posredovalci med pošiljateljcem in tukajšnjimi oblastmi. Ček in Money Orders naj, se glase na "DOBROVOLJNI ODBOR."

URADNE URE: Vsak dan od 9. zjutraj do 5. zvečer.
V nedeljo in ponedeljek je urad zaprt.

DOBROVOLJNI ODBOR

245 WEST 18th ST. NEW YORK 11, N. Y.

Telefon: WAtkins 4-9016

1887

1949

Naznanilo in zahvala

Z neizmerno tugo in žalostjo v naših srcih naznanjamo vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancem, da je preminul naš ljubljeni soprog in skrbni oče

JOHN ZALLER

ki je prav po kratki bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče povsem mirno v Gospodu zaspal dne 4. januarja 1949.

Naš ljubljeni in dragi pokojnik je bil rojen v župniji Preserje pri Ljubljani, dne 1. julija 1887. Pristojen v vas Prevalje št. 11, župnija Preserje. Po smrti očetovi je odšel s svojo materjo vdovo v Ameriko, kjer je kot izkušen pekovski mojster otvoril svojo pekarijo v Collinwoodu, katero je vodil vse do svoje prerane smrti.

Pogreb dragega pokojnika se je vršil dne 8. januarja 1949 iz Anton Grdina in sinovi pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd., v cerkev Marije Vnebovzete in po slovesni maši zadušnici, katero je daroval Rt. Rev. Msgr. Vitus Hribar ob asistenci Rev. Victor Cimperman in Rev. Joseph Ozimek, je bilo njegovo telo prepeljano na pokopališče sv. Pavla, kjer je bilo položeno v družinsko grobnico, poleg njegove pred osmimi leti umrle matere Apolonije Zaller.

Na tem mestu se želimo predvsem prav iskreno zahvaliti Rev. Victor Cimpermanu, ki je v taki veliki naglici takoj prišel ter našemu dragemu pokojniku podelil svete zakramente in ga tako povsem pripravil za vstop v večnost. Naj zato dobri Bog Rev. Cimpermanu obilo poplača. Tudi naš iskren Bog plačaj!

Naša iskrena zahvala Msgr. Hribarju za opravljeno slovesno pogrebno sveto mašo in druge cerkvene obrede, kakor tudi za njih tako ganljiv govor.

Ravno tako lepa hvala Rev. Ozimeku za sprejem pokojnika iz pogrebne kapele v cerkev in za asistenco pri maši. Enako Rev. Cimpermanu za asistenco pri maši in za sprejem na pokopališče do groba. Dalje iskrena hvala č. gg. Rev. Joseph Česniku in Rev. Victor Tomcu za molitve ob krsti pokojnega, kakor tudi za udeležbo pri sveti maši.

Prav prisrčna zahvala č. gg. duhovnikom iz University of Notre Dame, Indiana, za vse molitve in za svete maše, ki so jih opravili za pokojnika. Prav take se iskreno zahvaljujemo čestitim sestram Uršulinkam za njih molitve in udeležitev svete maše in pogreba.

Naša iskrena zahvala vsem sorodnikom, številnim prijateljem in sosedom za poklonjene vence, s katerimi so ozaljšali pokojnika, ko je počival na mrtvašem odru. Enako iskreno zahvala vsem, ki so darovali za svete maše, da se bodo opravile za mir in blag pokoj njegove duše. Prav lepa hvala vsem sorodnikom in prijateljem iz države Ohio, Arizona, California, Florida, Illinois, Indiana, Michigan, New York, Texas, Virginia, Kansas, Missouri in Pennsylvania za cvetlice, za svete maše in za sožalje.

Enako lepa hvala vsem, ki so mesto cvetlic darovali v druge dobrodne namene.

Iskrena hvala vsem tako številnim prijateljem, ki so prišli kropiti pokojnega in molit, ter se posloviti od njega, ko je ležal na mrtvaškem odru, kakor tudi vsem, ki so se udeležili svete maše in pogreba ter ga tako spremili na njegovi zadnji poti do groba.

Lepa hvala članom in članicam društva sv. Jožefa št. 169 KSKJ, za skupno molitev in za tako veliko udeležbo pri pogrebu. Enako hvala tudi kadetinjam sv. Jožefa za častno stražo. Lepa hvala Woodman of the World št. 33 za tako veliko udeležbo pri pogrebu.

Lepa hvala vsem, ki so nam poslali sožalna pisma in karte. Iskrena hvala direktorjem North American banke, ki so nosili krsto pokojnega na njegovi zadnji poti. Naša iskrena zahvala tudi Mr. Rakarju in pevskemu zboru Ilirija za njih tako lepo petje.

Lepa hvala vsem, ki so nam na en ali drug način kaj pomagali, nas tolažili in nam bili ob strani v teh žalostnih dneh. Še posebno iskrena zahvala onim sorodnikom in prijateljem, ki so nam tako požrtvovalno pomagali in skrbeli za dom. Lepa hvala vsem, ki so dali svoje avtomobile na razpolago pri pogrebu brezplačno.

Prav lepa hvala uredništvu Ameriške Domovine za tako hitro odposlani list na vse oddaljene kraje na dan, ko je bila naznanjena smrt našega dragega soproga in očeta.

Končno še enkrat vsem skupaj lepa hvala in naš iskren Bog plačaj.

Naša iskrena zahvala pogrebniemu zavodu Anton Grdina in sinovi za vso vljudno in prvovrstno postrežbo, ki so nam jo dali v vseh ozirih in za tako lepo vodstvo pogreba.

A Ti preljubljeni in nikdar pozabljeni soprog in oče, počivaj v miru v zemlji, katero si ljubil. Lahka naj Ti bo ameriška gruda. Tvoji duši pa večni mir, ki Ti ga iz vsega srca želimo. Naj bo dobri Bog Tvoj bogati plačnik za ves Tvoj trud in pa trpljenje, ki si ga imel za nas in za svojega bližnjega, ko ni vedela levica kaj dela desnica. Bog Ti daj uživati ono veselje.

Ki videlo ga ni oko,
ter slišalo ga ni uho,
in ga čutilo ni srce,
in ki presega vse želje.

Tvoji žalujoči ostali:

FRANCES ZALLER, soproga;

HERBERT, RAYMOND in LEONARD, sinovi;

EILEEN, hči;

ANTON in FRANK ZALLER, brata;

JOSEPHINE SUSMAN in ANTONIA ERJAVEC, sestrice;

NEČAKI, NEČAKINJE in DRUGI SORODNIKI.

Cleveland, O., 8. februarja, 1949.

NAPRODAJ

RESTAVRACIJA
ANDY'S OPEN KITCHEN
10301 Superior Ave.
Izvrstna prilika; ustanovljena 10 let, vsa oprema je "stainless steel." Dober dnevni promet. Dobi se "lease." Pokličite ali se zglasite na prostoru. — GA 9744.

2 trgovini — 2 stanovanja

Se mora prodati. Mesečni dohodek \$140; blizu glavne poštice; moderno vse skozi znotraj in zunaj. Se zamenja za majhno hišo za eno družino ali farmo in nekaj govtovine. Pokličite MR. VOVOS. — Cena \$10,250.

SERPAS
Serpas Liquidators — AT 7373

2 MAJHNI HARMONIKI

Mervarjevega izdelala se prodaja. Izvrstna za začetnike. Vpraša se na 17101 WATERLOO ROAD.

RAZNO

LADDIE in JOE NAZNANJATA, da kadar rabite floor sanders in wall paper steamers

Jih lahko dobite pri ST. CLAIR HARDWARE 7014 St. Clair Ave., UT 1-0926

IZDELOVALEC KOVINSKIH STREH išče zanesljivo osebo, ki bi investirala \$15,000 do \$20,000 v obstoječem biznesu, ki potrebuje kapital za obratovanje. Imeli smo biznasa za \$100,000 z 42% prebitka lansko leto, in letos lahko imamo \$300,000 z dodatnim kapitalom. KRAMIC CORP., 1836 Euclid Ave. MA 1695

DELO

ŽENSKA ZA SPLOŠNA HIŠNA DELA

in likanje perila; da bi ostala preko noči. Prijetna okolica, dobre delovne razmere. Dobra plača—\$25 tedensko. Zahteva se mestna pripomočila. Pokličite WA 2856.

IŠČE SE ŽENSKO

za splošna hišna opravila; nič pranja ali težkega dela. Samo odraščali. Ima svojo sobo, kopalnico in radio. Blizu busa. Plača \$25 tedensko. Pokličite YE 5101.

IZURJEN MESAR

dobi dobro službo. Mora biti trezen in stalen delavec. Dobra začetna plača.

784 EAST 152nd ST.

ŽENSKA ALI DEKLE

za splošna hišna opravila in varstvo dveh otrok, 6 in 3 leta stara; za ostati preko noči. 5 1/2 dni tedensko.

DA 6050